

Πολιτικός ακτιβισμός επί σκηνής

Ιωάννα Κλεφτόγιαννη

28/01/2014

Ο σκηνοθέτης και ηθοποιός Σάββας Στρούμπος παρουσιάζει τον «Βόντσεκ» του Μπύχνερ και το «Ντοκουμέντο» του Πρίμο Λέβι.

Μπορεί ο Σάββας Στρούμπος να βρίσκεται αυτές τις μέρες μαζί με τον Θόδωρο Τερζόπουλο στην Αγία Πετρούπολη για το ανέβασμα του μπεκετικού «Τέλους του Παιχνιδιού», αλλά έχει αφήσει πίσω στην Αθήνα να παίζονται δύο παραστάσεις του.

Τον «Βόντσεκ» του Μπύχνερ, στο νέο χώρο του «Άττις» (ως τις 26 του μήνα), και το «Ντοκουμέντο» (σε επανάληψη), ένα πολιτικό καμπαρέ με κείμενα του Πρίμο Λέβι και του Σουμπκομαντάντε Μάρκος, με πρωταγωνίστρια την Κάτια Γέρου (στο Beton 7).

Ηθοποιός και σκηνοθέτης βγαλμένος από τα «σπλάχνα» του θεάτρου «Άττις», μαθητής και αγαπημένος βοηθός του Τερζόπουλου, τα τελευταία χρόνια ο Σ. Στρούμπος πραγματοποιεί αυτόνομα, με την ομάδα Σημείο Μηδέν, τις προσωπικές θεατρικές καταθέσεις του, βασισμένες στη μετεξέλιξη της μεθόδου Τερζόπουλου και στο σκηνικό πείραμα. Ξεκίνησαν με τη «Σωφρονιστική Αποικία» του Κάφκα (στο Χώρο Ιστορικής Μνήμης '41-'44, το 2009) και συνεχίστηκαν με Σέξπιρ, Ρίτσο, Αρτώ, Καμύ, για να επιστρέψουν πάλι στον Κάφκα («Μεταμόρφωση») και να οδηγηθούν, παρακινημένες από τη συγκυρία, στο αριστούργημα του Μπύχνερ.

«Ο Βόντσεκ είναι και ο παρίας μετανάστης και ο λουμπανοποιημένος Έλληνας. Είναι τα πάντα. Διότι στον Βόντσεκ δεν προϋποτίθεται η πολιτική συνείδηση που θα οργανώσει τη δράση οδηγώντας στην εξέγερση», υποστηρίζει ο ταλαντούχος ηθοποιός και σκηνοθέτης. «Ο Έλληνας, ο μετανάστης που αγανακτεί και ξεσπά, ο φτωχός που αυτοκτονεί, ο άνθρωπος που οδηγείται σήμερα στην τρέλα από την εξαθλίωση είναι οι σημερινοί Βόντσεκ. Ακόμη κι ένας άνθρωπος που πηγαίνει στη Χρυσή Αυγή...».

Οι παραστάσεις της ομάδας Σημείο Μηδέν συμβαδίζουν στη ζωή του με τη δουλειά του στο «Άττις» και προκύπτουν από την «προσωπική ανάγκη να αναμετρηθώ με κείμενα που μου προκαλούν μια αγωνία».

«Είναι πολύ σημαντική για έναν καλλιτέχνη η διαδικασία συνεχούς χειραφέτησης και ζύμωσης σε συνεργασία με τον Τερζόπουλο. Είναι πρωτίστως δάσκαλος ο Θόδωρος», διαπιστώνει. Από εκεί και πέρα, έχει και την ανάγκη της αυτενέργειας. Η πολιτική συγκρότησή του είναι καθοριστική σε αυτό το σημείο: «Είτε το θέλει είτε όχι, ο καλλιτέχνης είναι μέρος της κοινωνίας. Είναι και πομπός και δέκτης των δονήσεών της. Με την έννοια αυτή, αν ο καλλιτέχνης είναι ανοιχτός στις αγωνίες, τα πάθη, τις ελπίδες του κοινωνικού γίνεσθαι, μοιραία αυτοί οι παλμοί θα επηρεάσουν και την αισθητική του και τη δουλειά του. Κι επειδή πάντα η τέχνη του θεάτρου πραγματεύεται το ανθρώπινο αίνιγμα, το "προς τι ο άνθρωπος" που λέει και ο Βόντσεκ, το στοιχείο της πολιτικής αγωνίας δεν μπορεί να απουσιάζει».

Το έργο του Μπύχνερ γράφτηκε το 1834: «Δηλαδή, προτού εμφανιστούν ο μαρξισμός ή τα αναρχικά ρεύματα του 19ου αιώνα. Ο Μπύχνερ είναι ο πρώτος που γράφει μια τραγωδία. Γιατί ο Βόντσεκ είναι μια τραγωδία, μόνο που δεν αναφέρεται ούτε σε βασιλιάδες ούτε σε πρίγκιπες ούτε σε άρχοντες. Είναι η πρώτη τραγωδία που αναφέρεται σε έναν φτωχό, έναν εργάτη, ένα λούμπεν στοιχείο».

Ο «Βόντσεκ», σύμφωνα με το νεαρό σκηνοθέτη, μέσα από τη φτώχεια και την εξαθλίωσή του αποδομεί και ασκεί την οξύτερη δυνατή κριτική στο δικαστικό, στρατιωτικό, πολιτικό και κοινωνικό οικοδόμημα της εποχής του: «Από αυτή την αποδόμηση του οικοδομήματος προκύπτει η τραγωδία. Οπότε δεν είναι μια τραγωδία του ατόμου. Ούτε είναι απομονωμένη η τρέλα του ατόμου, αλλά η τρέλα του σε συγκεκριμένες πολιτικοκοινωνικές συνθήκες εξαθλίωσης».

Εξίσου πολιτικό είναι το υπόβαθρο και της παράστασης «Ντοκουμέντο», που σκηνοθέτησε: «Θα τη χαρακτηρίζα παράσταση-πολιτικό ακτιβισμό», λέει χαρακτηριστικά ο Σ. Στρούμπος και συνεχίζει: «Θέλαμε να μιλήσουμε γι' αυτό που συμβαίνει σήμερα στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες με κριτικό πνεύμα, αλλά και με διάθεση αντίστασης, αντιπροτείνοντας ένα διαφορετικό τρόπο ζωής και σκέψης στον ολοκληρωτισμό των αγορών, των hedge funds και think tanks».

Την πρωτότυπη σκηνική πρόταση την εκλαμβάνει ως «μια ακροβασία και σε καλλιτεχνικό επίπεδο. Όλος ο δραματουργικός ιστός διαμορφώθηκε στην πρόβα. Δεν υπήρχε εκ των προτέρων έτοιμο κείμενο». Η έρευνα τους οδήγησε στον Πρίμο Λέβι, στον Σάμουελ Μπέκετ και τον Σουμπκομαντάντε Μάρκος. «Έπρεπε να ανακαλύπτουμε τον αναγκαίο κάθε φορά θεατρικό τρόπο για να μιλήσουμε για το ζήτημα που είχαμε μπροστά μας», τονίζει ο σκηνοθέτης. Και ξεχωρίζει τη συνεργασία του με την Κάτια Γέρου: «Είναι μεγάλο μάθημα και έμπνευση. Κουβαλάει στην πλάτη της μεγάλη εμπειρία και μια ολόκληρη θεατρική παράδοση».